

# ธรรมมือเปล่า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ แต่ถ้ามันเป็นกิเลสมันเกิดมาขวางโลก ถ้าขวางโลก โลกๆ ไม่เป็นประโยชน์กับใครทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน

การเกิดมาเป็นมนุษย์ คนคนหนึ่งเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเขาหูตาสว่างไสวของเขา เขาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เขาทำคุณงามความดีของเขาจนหัวใจของเขาแจ่มแจ้ง อยู่กับโลกนี้ด้วยความปิติสุข

ไอ้เรามันคนรกโลก เกิดมาแล้วเป็นมนุษย์เหมือนกัน เสร็จแล้วทำอะไรไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันทั้งสิ้น ถ้าไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันทั้งสิ้น แล้วผลของมันล่ะ คือความทุกข์ ความทุกข์ ความยากมันกัดคันหัวใจของตน แล้วถ้ามันกัดคันหัวใจของตน สิ่งในโลกจะช่วยเหลือได้เขาก็แค่ปลอบประโลมเท่านั้น

แต่ถ้าเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจ สติปัญญาของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา มันมีสติปัญญา มันมีสามัญสำนึก มันนึกของมันได้ ถ้ามันนึกของมันได้ สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม

มโนกรรมๆ สำคัญที่สุด มโนกรรมๆ ความรู้สึกนึกคิดมันหยุดของมันไม่ได้ มันเกิดของมันตลอดเวลา แต่ถ้ามีสติมีปัญญาเท่าทันมัน พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันปิติสุขของมันนะ ถ้ามันปิติสุขของมัน เราจะเริ่มต้นทำคุณงามความดีต่อเนื่องไปจะทำอย่างไร ทำไม่เป็น ทำไม่ได้ มันสุดวิสัย

แต่ถ้ามีवासนานะ เราจะศึกษาค้นคว้ามา ถ้าศึกษาค้นคว้ามา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

แล้วทุกข์มันมาจากไหนล่ะ

ทุกข์มันมาจากอวิชชา พญามาร

แล้วเราจะดับ จะดับมันด้วยอะไร

เวลาจะดับ ดับด้วยทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการคือมรรค ๘

แล้วมรรค ๘ เป็นอย่างไรล่ะ

ศาสนาเจริญรุ่งเรือง เราจะไปที่ไหนก็แล้วแต่ ถ้าพระพุทธศาสนานะ จะมีกงล้อธรรมจักรนั้นนะมรรค ๘ มรรค ๘ เป็นกงล้อธรรมจักรไข่มุข

ทางโลก เวลาโลกเจริญขึ้นมา เวลาคิดถึงวงล้อได้ อุตสาหกรรมต่างๆ เกิดขึ้น ตั้งแต่ล้อเกวียน รถ เกิดการเจริญเติบโตขึ้นมาทางอุตสาหกรรม เกิดขึ้นมาให้โลกเจริญรุ่งเรือง เรื่องโลกๆ ใจ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ล้อ ล้อธรรมจักรมันบดบี้ อาสวกษยญาณทำลายอวิชชา เวลาทำลายอวิชชา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ใจ มารสิ้นไปจากหัวใจดวงนั้น แล้วมารสิ้นไปจากหัวใจดวงนั้น มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรมเท่านั้น รัตนะสอง ถ้ารัตนะสอง มันก็เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ

ผู้ที่ตรัสรู้เองโดยชอบ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้เอง ค้นคว้าเอง การกระทำเอง แต่จะอบรมบ่มเพาะ จะสอนใคร ใครจะเข้าใจได้ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทอดธุระเลย

เวลาถึงญาณๆ อุทกดาบส อาฬารดาบส เพราะไปศึกษาค้นคว้าขึ้นมา รู้จักเขา ต้องมีพื้นฐานระดับนี้ เขาจะมีความสามารถจะรู้ธรรมอันนี้ได้ ถึงญาณ เขาก็ตายไปเสียแล้ว ตายไปเสียแล้วเขาก็ไม่มีโอกาสใจ ไม่มีโอกาส

เวลาต่อไป ต่อไปก็ปัญจวัคคีย์ เพราะอะไร เพราะปัญจวัคคีย์อุปัฏฐาก เคยอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปี คำว่า “๖ ปี” มันรู้ช่องทาง รู้แนวทาง ว่ามีความสามารถมากน้อยขนาดไหน

เวลาแสดงธรรมจักๆ ยังได้พระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียวเท่านั้น อบรมบ่มเพาะจนเป็นพระโสดาบันทั้งหมด แสดงอนัตตลักษณะสูตร เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ๖ องค์ พระยสะอีก ๕๔

“เธอ ๖๐ องค์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์”

ถ้าบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เห็นไหม ถ้าวิมุตติสุขมันพ้นจากบ่วงที่เป็นโลก

โลกนี้คือโลกธรรม ๔ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ยศถาบรรดาศักดิ์ของโลกๆ ที่เขาค้นคว้า เขาแย่งชิงกันอยู่นี้ พระอรหันต์พ้นบ่วงที่เป็นโลก แล้วบ่วงที่เป็นทิพย์ละ นี่ไง เวลาตายไปแล้ว เทวดา อินทร์ พรหมไหน โลกของจิตวิญญาณไหน มียศถาบรรดาศักดิ์ไหน นี่พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

ความมหัสจรรย์ในหัวใจดวงนั้น ถ้าความมหัสจรรย์ในหัวใจดวงนั้น ทำไมมนุษย์คนหนึ่งทำไมมันดีเลิศเลิศได้ขนาดนั้นเชียวหรือ

มันดีเลิศเลิศไม่ใช่ดีเลิศเลิศได้ขนาดนั้นนะ เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ บุคคล ๔ คนนั้นนะมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันมหัสจรรย์ มันมีสถานะของมันนะ อย่างเช่น พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ผู้ใดที่ประพฤติปฏิบัติเวลาเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ พาดกระแสนี้เหมือนเราอยู่ในทะเลแล้วเราพยายามว่ายน้ำเข้าฝั่ง ทำแต่ะพื้น ทำแต่ะพื้น

คนที่ว่ายอยู่กลางทะเล ลอยคออยู่กลางทะเลมันทุลักทุเลยากขนาดไหน เวลาว่ายเข้าฝั่งๆ เวลาถึงฝั่งแล้วทำแต่ะพื้นไป ทำแต่ะพื้น บุคคลคู่ที่ ๑ เกิดอีก ๗ ชาติ รู้ได้อย่างไร รู้ชัดเจน

ถ้าบรรลุดูธรรมไม่รู้จักการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ไม่รู้ว่าเริ่มต้นที่ไหน สิ้นสุดเมื่อไหร่ ไม่ใช่ร้อยสัจ ไม่ใช่ความจริงแน่นอน

ถ้าความจริงมันมีที่ไปที่ไป ถ้ามีที่ไปที่ไปเพราะอะไร นี่ไง ถ้าบุคคลคู่ที่ ๑ ใจ  
 สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลามันขาด มันขาดจากหัวใจดวงนั้นไป ถ้าขาดจาก  
 หัวใจดวงนั้นไป นี่เท่าแต่ะฝั่ง ธรรมะมันขาดกระแส ขาดกระแสจิตใจดวงนั้นไง กวาสวะไง ภพ  
 ใจ จิตใจ สมบัติของตนใจ มันไม่ใช่ความสูญเปล่าว่างเปล่า ว่างเปล่าโดยไม่มีสิ่งใดเลย

มันมีรสมีชาติตั้งแต่เริ่มต้น ปุณฺณ กัลยาณชน

เริ่มต้นปฏิบัติก็ไม่รู้ กระเสือกกระสนทั้งนั้นนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ  
 มาแล้ว การประพฤติปฏิบัติยากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นนี้ คราวเริ่มต้นตั้งแต่ปุณฺณคนหนา

แม้แต่เราเกิดมา โดยธรรมชาติคนรกโลก คนรกโลก ในทางปัจจุบันนี้ในทางเศรษฐกิจ ผู้  
 ที่เขามีสติมีปัญญาเขาห่วงใยมากนะ ใ้บุญหรือไฟฟ้าๆ เพราะเด็กๆ มันเสกกัน มันเป็นของเท มัน  
 เป็นของทันสมัย ถ้าไม่เข้าถึงมันถือว่ามันไม่เทียมหน้าเทียมตาเพื่อนฝูง แล้วอย่างนี้มันทำลาย  
 สมถะ มันทำลายมาตั้งแต่เด็กน้อย แล้วเด็กมันจะเติบโตขึ้นมา ความรู้สึกนึกคิดมันจะไปอยู่ไหน

คนที่เขาเป็นคนที่มีความรู้สึก เขาเป็นห่วงเป็นใยมาก เขาเป็นห่วงเป็นใยว่า ใ้เด็กเล็ก  
 เด็กน้อย ใ้บุญหรือไฟฟ้า มันเป็นของโก้หรู มันเป็นของทันสมัย มันเป็นของน่ารักนรมย์ แต่ไม่รู้ว่ามัน  
 จะให้โทษให้ภัยขนาดไหนนะ ถ้าเขาขาดสติ เขาควบคุมตัวเขาไม่ได้ เขาจะอยู่ในโลกนี้ได้อย่าง  
 ไດ มันเป็นภาระกันไปหมด นี่คนรกโลก แล้วมันรกรมาจากไหนละ

มันรกรจากสังคมที่มันอ่อนแอ สังคมที่เห็นแก่ตัว สังคมที่เอารัดเอาเปรียบ เอาแต่  
 ผลประโยชน์ของตน ไม่ได้คิดถึงคนอื่นเลย

พระโพธิสัตว์ๆ พระโพธิสัตว์คิดถึงคนอื่นก่อนนะ ถ้าคิดถึงคนอื่นก่อน ประโยชน์สังคม  
 ก่อน ใ้ตัวเราอะไรก็ได้ ถ้าอะไรก็ได้แล้ว แล้วมันมีความภูมิใจด้วย มันมีความภูมิใจเพราะอะไร  
 มีความภูมิใจเพราะหัวใจมันมั่นคงใจ หัวใจมันมีความสุขใจ เห็นสังคมสงบสุขเราก็มีความสุข

ใ้พวกรกโลกมันเห็นอย่างนั้นไม่ได้หรอก มันต้องอยู่ให้รำดำให้รู้ มันต้องเกิดให้เกิดมี  
 ปัญหาแล้วมันจะฉกฉวยผลประโยชน์ของมันนั้นนะ นั่นใ้พวกรกโลก

แต่เราเกิดมาแล้ว เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ถ้าฟังธรรมๆ ใจ ถ้าฟังธรรม  
 มีอานาจาสนานะ ถ้าไม่มีอานาจาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว

เล็งญาณจะเอาใครก่อนไง จะเอาใคร เอาบุคคลคนไหน เขามีอำนาจวาสนาบ้างหรือไม่ ถ้ามีอำนาจวาสนา จะไปเอาคนนั้นก่อน

แล้วเวลาเทศนาว่าการแล้วถ้าเขาไม่รู้ละ เขาไม่รู้ มันพูดกัน พูดเหมือนกัน แต่เข้าใจไม่เหมือนกัน แล้วความรู้สึกนึกคิดก็แตกต่างกัน แล้วการปฏิบัติแล้วมันก็ไม่ได้ผลอย่างนั้น

คำว่า “ได้ผลอย่างนั้นนะ” เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเริ่มต้นปฏิบัตินะ เริ่มต้นพยายามรักษาหัวใจของตน

เวลาทางโลกๆ เวลาฤๅษีชีไพรสมัยพุทธกาลไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษาค้นคว้ากับเขานะ เจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันจะเริ่มต้นอย่างไร เวลาออกบวชแล้ว ๖ ปี ไปศึกษาค้นคว้ากับฤๅษีชีไพรร้อยแปดพันเก้า ใครว่าดี ไปศึกษากับเขาหมด แล้วศึกษาแล้วมันแก้กิเลสได้ไหม ไม่ได้

แล้วในสมัยปัจจุบันนี้ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา นักปราชญ์ราชบัณฑิตเขาพยายามศึกษาค้นคว้าเป็นภาคทฤษฎี ดุสิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ๒๐๐ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาปรินิพพานไง เขาทำสังคายนาแล้วท่องจำกันมา ๒๐๐ ปี พอ ๒๐๐ ปีแล้วถึงได้จดจารึกกันมา พอจดจารึกกันมา เวลาจดจารึกแล้วเห็นคลาดเคลื่อนก็พยายามจะทำสังคายนา ทำสังคายนาเพื่อให้ธรรมและวินัยนี้สืบต่อกันมา เวลาสืบต่อกันมานะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหวกตกไปขอปกครองสงฆ์ๆ ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “เหวตกตก แม้แต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา เรายังไม่ให้ปกครองเลย”

ถ้าปกครองๆ คนที่ปกครองมีความรู้มากน้อยขนาดไหน มีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

“เราให้สงฆ์ปกครองสงฆ์”

เวลาสงฆ์ปกครองสงฆ์นะ เวลาสงฆ์ในแต่ละยุคแต่ละคราว ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามไย เวลา ๒๐๐ ปีมาแล้ว พระติสสมหาเถระเป็นพระอาจารย์ของพระเจ้าอโศกมหาราช มีสิ่งใดไป

ถาม ไปถามอาจารย์ของตนทั้งนั้นนะ นี่เป็นพระอรหันต์เิง แล้วเวลาทำสังคายนาฯ ไง ทำสังคายนาแล้วจดจารึกกันมาเป็นธรรมและวินัยเิง

เวลาในการศึกษานั้น นักปราชญ์ราชบัณฑิตเขาพยายามจะศึกษาค้นคว้ามาเป็นภาคปริยัติ ทรงจำธรรมวินัยฯ เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต แต่ความเข้าใจในพระพุทศาสนาฉันไม่เข้าใจแบบภาคปฏิบัติ

เวลาภาคปฏิบัติ ดิสมหาเถระที่เป็นอาจารย์ของพระเจ้าอโศกมหาราชนั้นเิงเป็นพระอรหันต์ ถ้าพระอรหันต์ฉันรู้เิง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนาสิ่งใด เริ่มต้นที่ไหน แล้วเพื่ออะไร เพื่อความสงบสุขของมวลมนุษย์เิง เพราะมวลมนุษย์ฯ ก็เราเกิดเป็นมนุษย์นี้เิง พระพุทศาสนาต้องการความสงบสุขของมวลมนุษย์

ลัทธิศาสนาอื่นเขาให้เชื่อพระเจ้า เชื่อหัวหน้า เขาบังคับด้วยเิง แต่พระพุทศาสนา กาลามสูตรอีกต่างหาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าห้ามเชื่อนะ แต่เทศนาว่าการ เวลาวางธรรมและวินัย เห็นไหม

ศรัทธาฯ เวลาพระเผยแผ่ธรรม เผยแผ่ เผยแผ่เพื่อเจริญศรัทธา เพื่อให้เขาเลื่อมใสในพระพุทศาสนา เวลาศรัทธาแล้ว สิ่งทีศรัทธาเป็นอริยทรัพย์ของมนุษย์ เพราะศรัทธาแล้วมันจะศึกษาค้นคว้าของมัน แต่เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติ ศรัทธาแก้กิเลสไม่ได้ นี่เิง แล้วกาลามสูตร ห้ามเชื่ออีกต่างหาก

แต่เริ่มต้นศรัทธาลำคัญมาก ทีชาวพุทธเิง เมืองไทยเป็นเมืองพระพุทศาสนา เมืองพระพุทศาสนา สิ่งทีเป็นประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมเพื่อบุญและบาป เวลาบุญและบาป จะทำคุณงามความดีขึ้นมามันจะเข้าสู่หัวใจของตน ถ้าหัวใจของตนมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทศาสนา ถ้ามีศรัทธามาก มันจะออกฝึกหัดปฏิบัติ

เวลาฝึกหัดปฏิบัติเพราะอะไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สันทิฎฐิโก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้นใช่ไหม ถ้าเราต้องเป็นเช่นนั้นต้องทุกข์ยากขนาดไหน

เริ่มต้นตั้งใจ เห็นไหม เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วเห็นสมณะ ทางออกคือทางที่สมณะนี้ เวลาทางออกคือสมณะนี้นะ เราจะต้องละทิ้งเพื่อหาแสงสว่างทางในทางสมณะที่จะไปฝึกหัดประพฤติปฏิบัตินี้

แล้วเวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ไปอยู่กับใคร ไปศึกษากับใคร ทำทุกกริยา สมัยนั้นพวกพราหมณ์เขากำลังเจริญรุ่งเรืองไง ในสมัยปัจจุบันนี้เขาทำอยู่นั่นนะ บูชาไฟนั่นนะ แล้วเขามีกิจกรรมของเขานะ เหมือนโยคะนี่แหละ โยคะทำเพื่อกายให้สุขภาพกายแข็งแรง แล้วให้จิตใจจิตใจกับร่างกายมันจะเป็นไปด้วยกัน

ไอ้ของเรา นั่งสมาธิภาวนาเกือบตาย เอาหัวใจไม่อยู่แล้วกันนะ แต่เวลาหัวใจมันอยู่นะ ไอ้โฮ! มันทิ้งร่างกายไปเลย นี่ไง ขณิกสมาธิ อุปปาสสมาธิ อัปปนาสมาธิ ใจเวลาอัปปนาสมาธิ สักแต่ว่าปรากฏ

เราเกิดมาเป็นคนมีกายกับใจ เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา ร่างกายไปโดนสิ่งใดมานะ สุดท้ายแล้วหัวใจมันจะเป็นทุกข์ของมัน เวลาจิตมันสงบแล้วมันวางหมดเลย ตัวมันเองสักแต่ว่าปรากฏ พุทธะ นี่เวลามหัศจรรย์นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าหรือสัตว์ชนสัตว์ก็หรือเพื่อหัวใจของสัตว์โลก หรือหัวใจของสัตว์โลก จริตนิสัยของคนมันแตกต่างกันมากมายมหาศาล เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ใจอะไรก็ได้ ทำให้หัวใจมันสงบสุขขึ้นมา

หัวใจที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้ สังคมวังแกฉัน ทุกคนเอาเปรียบฉัน ทุกคนทำลายฉัน

ฉันนั้นยิ่งใหญ่ขนาดไหน ฉันนั้นอายุร้อยปีหรือเปล่า สังคมมันมีมากมายมหาศาล ตั้งแต่ยุคน้ำแข็งนั่นนะ เวลาเกิดมนุษย์ขึ้นมานั่นนะ มนุษย์ ฟอสซิลมนุษย์ที่ล้านปี แล้วกว่าจะมาเกิดเป็นเราละ

สังคมวังแกฉัน

ถ้าธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เ็งเกิดมาก็รอบแล้ว เ็งเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่ภพชาติ พอเกิดมาชาตินี้ยิ่งใหญ่นัก เกิดมาชาตินี้ถ้ามีอำนาจวาสนา งาม ถ้ามีอำนาจวาสนา ถ้าแท้จริง เอาความสงบของใจเข้ามาสิ เอาหัวใจให้มันสงบให้ได้ ไม่ต้องไปประจบประชันใครทั้งนั้น

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เราทำมาเองทั้งนั้น เราทำมาทั้งนั้น เราไม่ทำมา เราไม่ได้มา  
 ประสบเวรกรรมของสัตว์นี้หรอก แต่ถ้ามันมีอำนาจวาสนานะ ถึงจะประสบเวรกรรมของสัตว์  
 สัตว์ประเสริฐไง สัตว์ประเสริฐไง สิ่งที่จะพ้นทุกข์ มันจะพ้นทุกข์ที่ไหน

ถ้ามันจะพ้นทุกข์ขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เข้าขึ้นมานะ  
 ทำบุญตักบาตนั้นนะสำคัญมาก เห็นสมณะ เห็นธงชัยพระอรหันต์ ผ่ากาสาวพัสตรึ้นนั้นนะ สัตว์  
 มันยังรู้ได้ ไปวัดไปวา เขตอภัยทาน เห็นพระที่ไหนนี่แหละปลอดภัย ปลอดภัยในประเพณี  
 วัฒนธรรมไง เราก็รู้กัน รู้กันทางโลกใจ

ถ้าเกิดมาไม่รักโลก มันจะทำคุณงามความดีของมัน แล้วถ้ามีศรัทธาความเชื่อใน  
 พระพุทธศาสนา บวชเป็นพระ เป็นนักรบ แล้วจะรบกับกิเลส

ถ้ารบกับกิเลสนะ เวลารบกับกิเลสอย่างไร แล้วรบที่ไหน แล้วรบเมื่อไหร่

ไปรบกับสังคมใช่ไหม บวชมาแล้วน้อยเนื้อต่ำใจไปทั้งนั้นนะ สังคมรังแกฉัน สังคมไม่  
 ดูแลฉัน

ทำไมต้องดูแลหน้าที่ของเขา เขาหาอยู่หากินของเขา หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินขึ้นมา เขาได้หา  
 ได้สืบ แสวงหาแต่ของดีๆ ทั้งนั้นมาถวายพระ ถวายพระเพราะอะไร เพราะอยากได้บุญได้กุศล

พระรับของเขาแล้วใช้ทำประโยชน์ของเขาเมื่อไหร่ เติบจนกรม นั่งสมาธิภาวนาพอเป็น  
 บุญกุศลของเขาหรือเปล่า ถ้ามันพอเป็นบุญกุศลของเขา สิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศลของเขา สังคมจะ  
 ร่วมเย็นเป็นสุข สังคมจะดีงามไง มันดีงามตั้งแต่ผู้นำนี้ไง ถ้าผู้นำเป็นสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรม  
 ไง

ถ้าสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรมเพราะอะไร

มันเป็นแบบอย่าง นี่แบบอย่างที่ดีงาม ผู้เป็นหัวหน้าที่ทำเป็นแบบอย่าง การสั่งสอนที่  
 ประเสริฐที่สุดคือไม่ต้องพูดอะไรเลย การสั่งสอนที่ประเสริฐที่สุดคือการทำให้ดู

นี่สอนปากเปียกปากแฉะ จ้าจี้จ้ำไซ แล้วคนผู้โดนสอนก็เบื่อหน่าย อะไรก็ลำเอียง อะไรก็  
 ไม่เห็นด้วยถูกต้องสักอย่าง



ถ้ามันถูกต้องนะ เอ็งจะมีความสุขมาก ถ้าถูกต้องชอบธรรมนะ เอ็งจะเห็นสังคมแล้วนะ เอ็งจะมีเมตตาธรรมเลยละ

รักก็ไม่ใช่ ถ้าเอ็งรัก เอ็งทุกข์ทันที

เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็ต้องพลัดพรากจากเราแน่นอน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด

สิ่งใดที่เราได้มาไม่ใช่ของเราทั้งนั้น มันเป็นของสมมุติ ชั่วครั้งชั่วคราว ทางโลกไง สมบัติ ผลัดกันหมด ใครมีสติมีปัญญาแสวงหาได้มากน้อยขนาดไหนนั่นะทรัพย์สินของเขา แล้วถ้าทรัพย์สินของเขาได้มาถูกต้องชอบธรรมเป็นธรรมาภิบาล

แล้วในโลกนี้ ใ้พวกโลกๆ ใ้พวกขี้โกง ใ้พวกหลอกออนไลน์ เขามีทรัพย์สิน มันไปลง เขา ไปหลอกเขา ไปกว้านของเขา มา เขาทุกข์เขายาก เขามีความทุกข์ของเขา เอ็งไปเอาของเขา มานะ นั่นแหละหลอกหลวงเขาได้มา

สิ่งที่ถ้ามีสติมีปัญญา ไม่ทำอย่างนั้นๆ เราไม่ทำลายน้ำใจของใครทั้งสิ้น เราไม่ทำลายทั้งนั้น เว้นไว้แต่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ภิกษุทั้งหลาย เธอจงไปโลกนี้ด้วยไม่ซ้ำทางกันนะ โลกนี้เราร้อนนัก โลกนี้เราร้อนนัก

โลกนี้คือจ้ำจี้จ้ำไชจะอบรมบ่มเพาะสอนเขาไป แต่ถ้าสอนมันก็อยู่ที่วาสนาของคนไง ถ้าวาสนาที่ดีงาม เขาก็เชื่อฟัง ถ้าวาสนาที่ไม่ดีงาม เขาเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา แล้วจะบอกเลยนะ “ฉันจะทำมาหากิน ฉันมีความทุกข์ความยาก จะมาสอนฉันปล่อยวางๆ ปล่อยวางอะไร”

ปล่อยวางทุกข์ในใจนั้นนะ ทำมาหากินมันเป็นผล เป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ดีงามเพราะคนมีงานทำ

คนตกงานมีแต่ความทุกข์ความยาก การทำมาหากินนั้นถูกต้องชอบธรรม แต่ทำมาหากินแล้วมันกดดันตัวเองหรือไม่ มันทุกข์ยากเกินไปหรือเปล่า ถ้าให้เข้าใจอย่างนั้นไง กุสลา ฐมา อกุสลา ฐมา ทำสิ่งใดที่ดีงามมา มันจะประสบความสำเร็จในชีวิตของเขา

ถ้ามันขาดตกบกพร่อง เราขาดเพราะอะไร เราทำสิ่งใดมา ถ้าเราทำสิ่งใดมา ฉะนั้น เราต้องทำมาหากิน แต่ทำมาหากินด้วยความสุข ความปกติสุข ไม่ได้ทำมาหากินด้วยความทุกข์ ความยาก ฉะนั้น ความทุกข์ความยาก เวลาทำมาหากินนะ ดูลิ ขาวไร่ชาวนาหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินก็เราเกิดมาอย่างนี้ไง

เขาบอก ถ้าพูดเป็นทางวิทยาศาสตร์ พระพุทธศาสนาสอนให้ยอมจำนน อะไรก็เป็นเวร เป็นกรรม

เป็นเวรเป็นกรรมที่ไหนล่ะ สิ่งที่เราเห็นมาด้วยทรัพย์สินถือว่าเราจะมีความสุข จริงหรือ เขามีความสุขๆ มันสุขที่หัวใจเขา ถ้าสุขที่หัวใจเขานะ มีมากมีน้อยขึ้นมาเขาพอใจของเขา เขามีความสุขของเขา ใจเรามีมากมายมหาศาล ทุกข์เจียนตาย ยิ่งมีมากยิ่งกังวลมาก ยิ่งมีมาก ยิ่งทุกข์มาก ความสุขมันเกิดจากที่ไหน

นี่ถ้าความสุขความจริงใจ เราจะเริ่มฉลาดแล้ว หน้าที่เราทำของเรา เราก็จะฝึกหัดปฏิบัติของเรา มันหน้าที่ทางโลกๆ แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าฝึกหัดปฏิบัติให้มันเป็นธรรม

ถ้ารักโลก มันก็เป็นพวกมนุษยสเปโต มนุษสติรัจฉาโน มนุษย์สัตว์ มนุษย์เปรต ถ้าเป็นผู้มีศีลมีธรรม มนุษสเทโว เป็นมนุษย์เทวดา แล้วสิ่งที่มนุษย์ต่างๆ มันเกิดกับเราทุกอารมณ์เลย คิดที่ดีงาม เห็นใหม่ นี่ไง เกิดดับๆ ใจ อารมณ์หนึ่ง ภพชาติหนึ่ง ผู้ที่เขาฝึกหัดปฏิบัตินะ สันตติ ภาตฐู เกิดต่อเนื่อง แล้วไม่มีวันทีสิ้นสุด นี่พลังงานใจ

ชีวิตนี้คืออะไร

ชีวิตนี้คือพลังงาน

พลังงานที่ไหน

ภาวสวะใจ ภาวสวะจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

แล้วถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เวลาครูบาอาจารย์ท่านจึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ คำว่า “วางข้อวัตรปฏิบัติไว้” มันซาบซึ้ง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เทศนาว่าการไว้นี้เป็นธรรมและวินัย เป็นศาสดาของเรา ครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติมาแล้วมันทุกข์มันยากมาขนาดไหน แล้วทุกข์ยาก

ขนาดไหน ถ้าเราทุกข์มาก่อน เราก็ไม่อยากให้ใครทุกข์มากกว่าเรา แล้วถ้าไม่อยากให้ทุกข์มากกว่าเรา มันควรจะเริ่มต้นอย่างไร

ถ้าเริ่มต้นอย่างไร จิตที่เป็นนามธรรมๆ คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ก็หรือหัวใจของสัตว์โลก แล้วหัวใจของสัตว์โลกมันเชื่อฟังเราหรือไม่ นี่เวลาพูด พูดเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา แล้วมันจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา มันก็เอาจริงเอาจังตามแต่อารมณ์ความพอใจของมัน

ถ้าเอาแต่ความพอใจในอารมณ์ของมัน มันจะกิเลสทั้งนั้นนะ สิ่งที่ทำมันกิเลสทั้งนั้นนะ ทั้งๆ ที่เราจะทำคุณงามความดีนะ ทั้งๆ ที่เราเชื่อในพระพุทธศาสนาแล้ว แล้วเราก็จะฝึกหัดปฏิบัติอยู่นี้ กิเลสมันพาไปหมดเลย ส่งออกทั้งนั้นนะ เพราะอะไร

เพราะเวลาจิตเราเริ่มต้นมีสตินะ นี่ใจ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

เราฝึกหัดปฏิบัติ เราปล่อยปละละเลยทั้งนั้น เราจับต้นชนปลายอะไรก็ได้ ศึกษาค้นคว้ามันแหละสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ถ้าเป็นทางโลกเ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ ไม่มีกำมือในเรา

แบบหมดใจ ธรรมและวินัยนี้วางไว้ให้ชาวพุทธได้ศึกษาค้นคว้า แล้วศึกษาค้นคว้า ค้นคว้าได้มากได้น้อยขนาดไหน แล้วเวลาเราศึกษาค้นคว้า ศึกษาโดยภาคปริยัติ คือการศึกษาภาคทฤษฎีในทางทรงจำธรรมวินัย

แล้วเวลาจะฝึกหัดปฏิบัตินะ นั่นภาคปริยัติ เวลาภาคปฏิบัติ เวลาภาคปฏิบัติก็จำปริยัติมาทั้งหมดเลย แล้วก็จินตนาการสร้างภาพเลย มันจะเป็นภาคปฏิบัติตรงไหน นี่เค้าจะสร้างเมืองใหม่หรือ สร้างภพสร้างชาติในใจแล้วนะ ทั้งๆ ที่จะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเพื่อความสงบสุข ไม่ใช่สร้างโครงการ จะสร้างเมืองใหม่เลย เมืองนิพพาน แล้วก็จินตนาการไป

หลวงปู่มันเวลาท่านอบรมบ่มเพาะนะ หลวงปู่ชอบ ครูบาอาจารย์ที่ไปหาท่าน ท่านก็ดูจริตนิสัยแล้วให้ฝึกหัดปฏิบัติ

หลวงตาพระมหาบัวไป ท่านเป็นมหาใจ แล้วหลวงตาพระมหาบัวท่านทุกข์ยากมาก เพราะจิตเสื่อม

มามาหาอะไร มามามรรคผลนิพพานใช่ไหม มันไม่ใช่อยู่ในตำรับตำราที่เรียนจบมานั้น นี่ภาคทฤษฎีทั้งนั้นเลยละ แล้วก็ปฏิบัติตามภาคทฤษฎีนั้นแหละ แล้วก็สร้างเมืองขึ้นมาหมดเลย แล้วพอเวลามันเสื่อม เมืองก็หายไปเลยละ แล้วทุกข์ยากขนาดไหนละ แล้วมาหาอะไร ฉะนั้น สิ่งที่ศึกษามาให้สั่นสะท้านสมองไว้ ลั่นกุกญแจมันไว้ แล้วภาคปฏิบัติให้ทำขึ้นมามันเป็นข้อเท็จจริง ทีนี้ให้พุทโธๆ

พุทโธ ท่านบอกเลย พุทโธ ๓ วันนอกแทบระเบิด

เวลาจิตมันเสื่อม กิเลสมันมีผลงานไง เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติก็คิดว่าเราจะสร้างเมืองใหม่เลย เราจะสร้าง เราจินตนาการได้มากมายมหาศาล เราจินตนาการถึงมรรคผลนิพพานเลย

เอ็งทำสมาธิยังไม่เป็นนั่นนะ ทำสมาธิเป็นแล้วก็ติดสมาธิ อ้อ! เมืองใหม่มันสำเร็จด้วยอย่างนี้เอง ว่างหมดเลย...ธรรมมือเปล่า คำน้ำเหลวไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน

เวลาทำความเข้าใจของใจ ใจสงบแล้ว สิ่งใด สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายมันเป็น อนัตตา สติ สมาธิ ปัญญาที่เกิดขึ้นมันเป็นอนัตตาคือมันอยู่ชั่วคราว มันไม่มีอะไรจริงจังหรือ สิ่งที่เราทำมานะเจียนตาย ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเพื่อความสงบระงับ แล้วมันสงบระงับเข้ามาด้วย สติ ด้วยคำปริกรรม แล้วเวลามันเสื่อมนะ ไปหมดเลย เหมือนเชือกแตก

เวลาเชือกมันแตกนะ หมู่บ้านท้ายเขื่อนระเนระนาดเลย หมด นี่เหมือนกัน ฝึกหัดปฏิบัติ เกือบตาย ตั้งสติซะดี ตั้งสมาธิซะดี ทำซะดีงามเลย เวลามันมีความปกติสุข ใ๊ฮโย!

นี่รักษาไม่เป็น รักษาเป็นก็เสื่อม

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราชำนาญในวิธี

หลวงตาท่านเล่าให้ฟัง เจอหน้าหลวงปู่มั่นไม่มีอะไร “จิตเป็นอย่างไร”

ท่านไม่ถามเลยว่าเอ็งรวยมาจากไหน เอ็งยศถาบรรดาศักดิ์ใหญ่โตมาขนาดไหน ไม่ใช่

จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไรนี่สำคัญมาก จิตเป็นอย่างไรคือคนคนนั้นมีความรู้สึกอย่างไร จิตเป็นอย่างไรแสดงว่าคนคนนั้นมีสติสัมปชัญญะ

คนเรามันไม่อยู่กับจิตตัวเองเลย มันอยู่กับอารมณ์ที่พญามารมันปลิ้นปล้อน มันหลอกลวง มันถือเนื้อถือตัวมาว่ามันยิ่งใหญ่มาตั้งแต่ไหน รู้จักไหมว่าถูกลูกใคร ก็ถูกลมารไง

แต่ถ้าจิตเป็นอย่างไร โอ้โฮ! มันสงบสุขนะ จิตเป็นอย่างไรๆ เราทำสงบสุขก็พาให้เรารู้จักจิตของเรา เรารู้จักตัวตนของเรา ถ้าเรารู้จักตัวตนของเรา เพราะอะไร เรารู้จักตัวตน เราต้องพึ่งพาอาศัยใคร

ในปัจจุบันนี้ ขณะที่มันสงบคือมันเป็นปัจจุบันขณะ ปัจจุบันที่มันเป็นนี่มันต้องพึ่งใคร ก็พึ่งตัวกู้นี้ไง เพราะตัวกูสงบสุข แล้วติดด้วย ไม่เป็นหรอก

แต่ถ้าเป็นกรรมฐานนะ ครูบาอาจารย์ที่ติงามเขาจะถามว่า จิตเป็นอย่างไร

จิตเป็นอย่างไร คือว่าเราผ่านมรสุมอารมณ์ความรู้สึกของเราผ่านมาแล้ว กว่าเราจะผ่านอายุอารมณ์ ผ่านกิเลสตัดค้นหาความทะยานอยาก ทิฐิมานะของตน ชันธ์ ๕ ใจ มันทะลุรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เข้าไปสู่ความสงบสุข ผ่านชันธ์ ๕ เข้าไป แล้วเราไม่รู้เรื่องหรอก

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านรู้ของท่านไง เพราะมันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงของการเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์มีกายกับใจ แต่เราศึกษากันแล้ว เราศึกษาทางจิตวิทยา เรื่องร่างกายเข้าใจหมดละ สมอง สิ่งที่มีมีการเคลื่อนไหว เส้นประสาท รับรู้อย่างไร ศึกษา ค้นคว้าได้ทั้งนั้นนะ แต่ยังไม่ศึกษาไม่ได้ว่ามันเกิดอย่างไร ถ้าเกิด ใครเกิด เกิดกับใคร

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วนะ เกิดจากน้ำมันใส น้ำมันข้นไง เกิดจากไข่ เกิดจากสเปิร์ม แล้วเกิดอย่างไร มีปฏิสนธิจิต จิตอุปบัติขึ้นมันถึงเกิดเกิดโดยตัวของมันเองแต่อาศัยพ่อแม่ เพราะเราเกิดมามีกายกับใจ พันธุกรรมของพ่อของแม่ทั้งนั้นนะ พันธุกรรมของพ่อของแม่ จริตนิสัยของเรา

ฉะนั้น เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไ้ เวลาจะไปบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไ้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “โอ้! อัครสาวกเบื้องซ้ายกับเบื้องขวาของเรามาแล้ว”

ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติะนะ นี่สิ่งที่เขาสร้างของเขามาไ้ หัวใจของเขาไ้ เกิดกับพ่อกับแม่นั้นแหละ แต่ด้วยบุญของท่าน อำนาจวาสนาของท่าน ท่านจะได้มาเกิด เกิดแล้วท่านจะได้มาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจะได้มาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนได้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา นี่ของเขา เกิดในบุญและบาปของเขา นี่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของมันขึ้นมาไ้

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา ที่เรามาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา ก็ย้อนกลับมา  
นี่ ย้อนกลับมา เราเกิดเป็นมนุษย์ไง มีกายกับใจ เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ทุกข์กายทุกข์ใจ

ทุกข์กายๆ ทุกข์กายเพราะอะไร ทุกข์กายเพราะเราหลง รื่นเรึงทุกข์กาย อยู่แต่ร่างกายนี้  
แหละ แต่เวลาเวรกรรมมันมาถึงนะ เวลานั้นทุกข์ใจ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ นั่งสมาธิๆ นั่งสมาธิปวด  
เข้า ปวดเอว ปวดร่างกายไปหมดเลย แล้วหัวใจมันไม่ปวดบ้างหรือ เพราะอะไร เพราะหัวใจมัน  
โง่งง มันสวดยอารมณ์ไง มันส่งไปอยู่ที่ตรงปวดหมดนะ

แต่ถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเนะ มันจะรู้เลยว่า โอ้! โง่งงนี่เลย ถ้ามันฉลาดสักนิดหนึ่ง มัน  
ฉลาดสักนิดหนึ่งนะ มันทำความสงบสุขได้ ถ้าจิตสงบแล้วจบหมดละ พอจบแล้วนะ เวลาฝึกหัด  
ใช้ปัญญาๆ เวลาฝึกหัดใช้ปัญญามันจะเริ่มฝึกหัดปฏิบัติไป ไม่ใช่ธรรมมือเปล่า คำน้ำเหลว  
เวลาเขาหยิบจับสิ่งใด ไม่มีอะไรติดไม้ติดมือมาเลย

นี่ใจ จิตเป็นอย่างไร ถ้าจิตนะ ว่างเปล่าๆ นะ ว่างอย่างไร ว่างเปล่าๆ มันเป็นเรื่องอุปาทาน  
หมู่แล้ว แต่เวลาครูบาอาจารย์เราไม่ จิตใครสงบก็จิตของคนนั้น

นั่งด้วยกันอย่างนี้ บางคนจิตมันสงบสุขได้ บางคนเต้นโครมๆ เลย บางคนประชดประชัน  
อีกต่างหาก นั่นนะทิวฐิมานะ กรรมของสัตว์ทั้งสิ้น

แต่ถ้ามันจะเป็นจริงเป็นจังนะ ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้ เพื่อหัวใจดวงนี้ ถ้า  
หัวใจดวงนี้ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา สิ่งทีครูบาอาจารย์แสดงธรรม ใจมันรู้หมดนะ เพราะใจ  
มันเป็น เพราะใจมันเป็น มันสงบสุขเข้ามาไง ถ้ามันสงบเข้ามาแล้วถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งพระอานนท์ไว้ไง “อานนท์ เธอบอกเขานะ ให้  
ปฏิบัติบูชาเราเถิด อย่าบูชาด้วยอามิสเลย”

การบูชาด้วยอามิส เราทำสิ่งใดนั้นบูชาด้วยอามิสทั้งนั้นนะ ทาน ศีล เวลาภาวนาๆ  
“ปฏิบัติบูชาเราเถิด” เวลาปฏิบัติบูชาขึ้นไป เวลาจิตมันสงบสุขเข้ามาไง ถ้าจิตมันสงบสุขเข้า  
มาแล้ว สมถกรรมฐาน

สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน

ถ้าหลงปุ้มนั จิตเป็นอย่างไร ยกขึ้นสู่วิปัสสนาใจ

## โลกกับธรรม

ปฏิบัติแบบโลกๆ แบบโลกๆ มันเป็นโลกียะ แบบโลกๆ คือแบบวิทยาศาสตร์ แบบโลกๆ คือแบบจิตใต้สำนึกเรานี่แหละ มันได้แค่นี้แหละ มันได้แบบโลก โลกแค่นี้แหละ

แต่ถ้าจะเป็นธรรม ไม่ใช่ธรรมมือเปล่า คือจับต้องสิ่งใดไม่ได้

ถ้ามันจะเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา จิตสงบแล้วมันนุ่มไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ที่ไหนล่ะ กิเลสมันอยู่ที่รู้ติจิต เวลากิเลสมันจะได้สิ่งใดขึ้นมา มากี่อาศัยธาตุ ๔ และขันธ ๕ เพื่อบำรุงบำเรอเหมือนกัน

อย่างเช่นทุกข์กายๆ เวลาทุกข์กายมันไม่พอใจไปทั้งสิ้น แล้วถ้ามันจะสิ่งใดเพื่อตอบสนองของมัน มันจะเป็นความฉ้อฉล เป็นอย่างไร มันเอาทั้งสิ้นนะ แต่ถ้าเป็นธรรม ไม่

เวลามันทุกข์กายๆ ทุกข์กายมันทุกข์เพราะอะไร ถ้าทุกข์กาย สิ่งที่มีมันต้องการ ต้องการปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ เท่านั้น ถ้าที่ไหนมีน้ำ ที่นั่นมีสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องการ ต้องการน้ำ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อาศัย แล้วถ้ามันมีสติปัญญา เท่านั้นมันพอแล้ว

อย่างเช่นเรามีอำนาจวาสนา เราบวชพระ บวชพระมีบริวาร ๘ ถ้าบริวาร ๘ อยู่ในหมู่คณะที่ดีงามนะ มันสมบูรณ์พูนสุข มันเหลือเพื่อ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้เลยในวินัยนะ ถ้าได้ผ้ามาถ้ำเกิน ๔ นิ้วต้องวิกัป ถ้าไม่วิกัปนะ มันได้มาแล้วถ้าไม่วิกัป ถ้าถึง ๗ วัน ปรับเป็นนิสสัคคียปาจิตตีย์ เพราะอะไร

ลองได้บวชสิ มันได้สิ่งใดมานะ โอ! มันจินตนาการเต็มทีเลย ใญ่ญ่นๆ ใญ่นี้ มันเกิดเรื่องทั้งนั้นนะ มันเกิดเรื่องจากอะไร มันเกิดเรื่องจากหัวใจใจ หัวใจมันขาดสติมันจินตนาการไปด้วย เพราะมันอยากได้ ฉะนั้น ให้วิกัปเป็นสองเจ้าของ คือเราจะทำอะไรไม่ได้ จะทำต้องให้ภิกษุด้วยกันถอนวิกัป

คือมันไม่ใช่ของเราไง ผ่านนั้นไม่ใช่ของเรา มันเป็นส่วนกลาง มันเป็นส่วนวิกัป เป็นของสองเจ้าของ สามเจ้าของ แต่ถ้าครูอาจารย์ที่ท่านเก็บไว้เป็นของของสงฆ์ ไม่ใช่ของของเรา ถ้าเป็นของของเรา มันจินตนาการไปทั่ว

ผ้ากาสาหวัดสตรึง ผ้าไม่ขาด มันก็อยากจะให้มันขาด จะได้เปลี่ยนผ้าใหม่ แล้วเปลี่ยนผ้าใหม่แล้วผ้าจะเป็นอย่างไร นี่พูดถึงปัจจัย ๔ ไง

จะบอกว่า เราขาดแคลนๆ บวชเป็นพระๆ ของมันอุดมสมบูรณ์ แต่เพราะว่าเราสติปัญญาไม่เท่าทัน มันถึงจินตนาการของมันไปไ้ แต่ถ้าเราเท่าทัน นี่มันเป็นเรื่องปัจจัย ๔ เครื่องอยู่ของกายเท่านั้น แล้วหัวใจละ หัวใจมีสติ

ถ้ามีสติอย่างที่ว่า วิกัป ไม่วิกัป มันไม่ไปยุ่งกับใคร วิกัปสิ่งที่เป็นวัตถุ ปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ มันเป็นความจำเป็นของชีวิต แล้วเราก็จะพิจารณาอยู่อย่างนั้นนะ นี่เรื่องบริวาร แล้วเรื่องหัวใจละ

เรื่องหัวใจๆ สิ่งนั้นเราทำให้สมบูรณ์แล้ว วาง แล้วเรากลับมาดูหัวใจของตน กลับมาดูหัวใจของตน เห็นไหม ผ้าปัจจัย ๔ ใช้สอยแล้วมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หัวใจดวงนี้เกิดมาแต่ภพชาติใด ในปัจจุบันนี้มาเกิดเป็นเรา เรามีชื่ออะไร แล้วเราทำความสงบของใจได้หรือไม่

ถ้าใจมันสงบขึ้นมา พุทฺธะ เพราะมันเป็นธาตุรู้ ใจ ความรู้สึก

แต่ในปัจจุบันความรู้สึกเจ็บปวดด้วยอารมณ์ เจ็บปวดเพราะสิ่งที่เกิดขึ้น เห็นไหม เราเห็นสิ่งใดละ อย่างเช่นยี่งปัจจุบันนี้โลกเจริญ อะไรที่ออกใหม่ๆ มา แหม! ได้เห็นแล้วไปเลย สิ่งที่เราเห็น ต้องได้รู้มัน ออกใหม่ เราต้องมี

มีไปทำไม นี่เวลาโลกมันเจริญไป สิ้นค้าออกมา ใ้อโฮ! มากมายมหาศาลเลย แล้วใช้อะไร แล้วมีประโยชน์อะไร เวลาประโยชน์ๆ คนที่เขาทำหน้าที่การงานของเขา ใ้อเราไม่มีหน้าที่การงานอย่างนั้นนะ มันไป นี่มันเป็นความวิตกกังวลไปทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราเท่าทันอารมณ์ของตน เพราะเราจะฝึกหัดปฏิบัติ

ถ้าฝึกหัดปฏิบัตินะ พอจิตสงบแล้ว จิตมันเริ่มสงบ มันเริ่มวางอารมณ์เข้ามา เรารู้ตัวแล้วแต่เดิมมันไม่เป็นอย่างนี้ แต่เดิมความคิดยิ่งคิดยิ่งซาบซึ้ง ยิ่งคิดจะมีความสุข ยิ่งคิดยิ่ง แหม! ไหลไปเลย

แต่พอจิตมันเริ่มสงบนะ ใ้อนั่นเรื่องข้างนอก เรื่องของเรามากมายมหาศาล เรื่องของเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสร้างเวรสร้างกรรมมากมาย แล้วในปัจจุบันนี้มีโอกาสประพาศ



ปฏิบัติ เรื่องของเรา เรื่องธาตุรู้นี้ เรื่องหัวใจที่มันเรียกร่อง เรียกร่องให้ใจมีสติมีปัญญามาดูแลใจ  
ของตน ใจของตนแท้ๆ ไม่รู้ไม่เห็นมัน

แต่สภาวะแวดล้อม สังคม การเกิด มันเป็นเรื่องสาธารณะนะ เราเกิดมาแล้ว การเกิดเป็น  
มนุษย์นี่สมมุติ แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เขามีศีลธรรม มีจริยธรรม มี  
บ้านมีเรือน มีถนนหนทาง สาธารณูปโภค มันเป็นเรื่องของสาธารณะ น้ำไหลไฟสว่าง ถนน  
หนทางเป็นของสาธารณะ แล้วของสาธารณะมันของใช้ร่วมกัน เพราะอะไร เพราะมันเกิดเป็น  
ประเทศชาติ มันเป็นเรื่องของภพของชาติ แล้วเราเกิด มันเรื่องของสาธารณะ แล้วถ้าใครมี  
คุณงามความดีเขาก็สร้างประโยชน์ เห็นไหม

แต่คนที่เห็นแก่ตัวสิ มันตัดสายไฟฟ้า สาธารณูปโภคที่จะใช้ร่วมกัน มันเห็นแก่ตัว มันเพื่อ  
ประโยชน์ของมัน แล้วมันได้ผลตอบแทน ให้อำนาจ รวามันแตกต่างกันมากมาย นี่ดูมันทำ มัน  
ทำลายใครนะ มันทำลายของส่วนรวม แล้วมันได้อะไรละ แล้วเรื่องของตัวละ

นี่เวอร์กรรมของสัตว์ ความรู้สึกนึกคิดนี้ภายนอกนะ แล้วถ้าภายในละ

ภายในคือใจของเรา เรื่องของเราเยอะแยะ เรื่องของเรา เรื่องข้างนอกเขาเรียกสภาพ  
กรรม เกิดร่วมกับใคร เกิดสมัยใด เกิดสมัยที่ดั่งาม สหชาติ ใครเกิดร่วมองค์สมเด็จพระสัมมาสัม  
พุทธเจ้ามีบุญมีกุศลมาก แล้วมีบุญกุศล ในสมัยพุทธกาลใด คนเชื่อก็มีย คนไม่เชื่อมากมาย นั่น  
สหชาตินะ

นี่เหมือนกัน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเกิดในยุคใด เกิดในสมัยใด แล้วเราเกิดมากี่  
ภพกี่ชาติ จะเชื่อไม่เชื่อมันเป็นสิทธิ์ แต่ข้อเท็จจริงมันจะบอกถึงจิตนิสัย มันจะบอกถึงความรู้สึก  
นึกคิดของตน

ถ้ามันสร้างคุณงามความดีมา พระโพธิสัตว์ๆ เขาทำคุณงามความดีด้วยความสุชนะ เขา  
มีอะไรเขาทำ นี่คนที่เขาฉลาด เขามีของเขา เขาทำเขาไม่เปิดเผยตัวตนด้วย เขาทำได้ดินทั้งนั้น  
นะ ให้อเปิดเผยตัวตน ให้อหลอกออนไลน์ทั้งนั้นนะ มีอะไรละ มันขึ้นบัญชีเลยละ มันจะหลอกหลวง  
เขาทั้งนั้น แต่ถ้าคนเขามี เขาแอบทำ เพราะเขากลัวพวกนี้ไง

ฉะนั้น ถ้าจิต จิตเรื่องของเราละ

เรื่องของเรา เรามีสติ มีคำบริกรรม มีทำความสงบใจเข้ามา ถ้าจิตสงบระงับแล้วมันจะดีขึ้นของมันไปเรื่อย ๆ ถ้ามันไม่ดีขึ้นอย่างไร มันต้องอยู่ในอำนาจของเราสิ

คนที่มีอำนาจวาสนา เราทำอะไรเราก็ทำได้ทั้งนั้น งานทางนี้งานทางโลกไม่มีวันจบวันสิ้น งานจะจบจะสิ้น เรื่องของเรานี้แหละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภเรื่องอัสตวัชนัสตว์ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุทานเลย “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

เวลาเทศนาว่าการ เอหิภิกขุ บวชให้เองนะ วันมาฆบูชา ๑,๒๕๐ องค์ บวชให้เอง สอนเอง สอนจนเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น คำว่า “เป็นพระอรหันต์” เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันในใจของท่านเอง ท่านรู้ของท่านแล้ว วิมุตติสุขๆ เสวยวิมุตติสุข ไฉน! มีความสุขมาก สุขอย่างนี้เรามีกับเรา

แล้วในวิภูฏะแบกหามกันทุกข์กันยากทั้งนั้น แล้วจะบอกเขาอย่างไร ถ้าบอกเขา เขาจะเชื่อเราหรือไม่ บอกเขา เขาจะหาว่าเราล้วงกระเป๋าเขาหรือเปล่า

เวลาบอกเขาๆ ให้เขามีความสำนึกในตัวของเขา มีศรัทธา มีศรัทธาแล้วให้ฝึกหัดปฏิบัติ เรื่องของเรา เรื่องของคนคนนั้น เรื่องของการกระทำนั้น ถ้าจิตสงบระงับแล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ไง บุคคล ๔ คู่ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก เขารู้กลางหัวใจของเขา ถ้าเขารู้กลางหัวใจของเขา เขาจะฝึกหัดปฏิบัติของเขา แล้วฝึกหัดปฏิบัติของเขา นี่วิธีการปฏิบัติไฉน

ในปัจจุบันนี้ถกเถียงกันมาก ของเอ็งผิด ของข้าถูก มันอยู่ที่กิเลสใครผิด กิเลสใครถูก ต่างหาก มันไม่ใช่มีวิธีการใครถูก วิธีการใครผิด มีแต่ว่ากิเลสของเรา ทำแล้วมันสงบไหม เรื่องของเราสำคัญ วิธีการมากมายมหาศาล เราพลิกแพลง เราพลิกแพลงให้ถูกต้องชอบธรรมได้

บางอย่าง สถานที่บางที่ เราเห็นแล้วมันจริงจริง แต่เราขัดดอกขัดใจคำสอนนั้นมากเลย เราก็ไปอาศัยที่เขา เราพุทธๆ เขาไม่รู้กับเราหรอก ใ้ที่บอกว่าต้องทำตามเราๆ

จริงหรือเปล่า เราทำที่เราศึกษามากก็ได้ แล้วให้มันสงบสุขเข้ามา ถ้าจิตมันสงบสุขเข้ามา มันต้องเริ่มต้นที่นี้ มันต้องแก้ที่ต้นเหตุ มันต้องแก้ที่จิตที่เวียนว่ายตายเกิด พระพุทธศาสนาสอนที่นี้

หัวใจของพระพุทธศาสนา การประพฤติปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ กายานุปัสสนา เวทนานุปัสสนา จิตตานุปัสสนา อัมมานุปัสสนา ในอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ อย่างอื่นไม่มี อย่างอื่นไม่ได้สอน อย่างอื่นนั่นมันเป็นเรื่องจิตนิสัยใจ เรื่องฉนวนโลกีย์ใจ เรื่องฤทัยใจใจ เรื่องที่เขาทำกันมาหมดแล้วใจ แล้วก็ทำกันอยู่อย่างนั้นนะ นั่นนะคืออาการของจิต จิตส่งออก มันไม่เกี่ยวกับอริยสัจเลย มันไม่เกี่ยวกับเรื่องของเราเลย

เรื่องของเราคือเรื่องทุกข์นี่ใจ แล้วทุกข์นี้แก้ไม่ได้ แก้ไม่ได้เพราะอะไร แก้ไม่ได้เพราะชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ตายไปแล้วมันไม่จบใจ มันหมุนไปตลอด เพราะมันเป็นต้นเหตุแห่งการเกิดและการตาย

นี่เวลาหลงปุ่เสาร์ หลงปุ่มันท่านชำระล้างกิเลส กิเลสตาย กิเลสตายออกไปจากจิตทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาชกขญาณทำลายพญามาร ทำลายเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง นั่นละผู้คุมนโยบาย แล้วก็มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกสาว ๓ คน มีลูกมีหลาน ตายหมดเลย ตายทั้งสิ้น เวลากิเลสตาย ไม่มีทุกข์ ทุกข์เกิดอีกไม่ได้ เพราะเราไม่หลง เราไม่หลง เราไม่เปิดทาง เราไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นกับจิตนี้อีกแล้ว วิหารธรรม สติวินัย ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นจากตรงนั้นได้

แล้วตรงนั้น สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ดำรงชีวิตอยู่ เวลาตาย เศษส่วน สะคือ เศษส่วน เศษส่วนคือร่างกายเรานี้ แต่ในเมื่อมันสิ้นกิเลสแล้ว วิหารธรรม คำว่า “วิหารธรรม” ในความปกติสุขใจ วิหารธรรม วิหารธรรมอันนั้น เห็นไหม นี่ใจ ที่ว่าแก้ทุกข์ใจ

ทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธฯ ดับทุกข์ ดับด้วยบุคคลผู้ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ เวลาครูบาอาจารย์ของเราฝึกหัดปฏิบัติมาอย่างนั้นแล้ววางแนวทางไว้ใจ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติมาเป็นข้อเท็จจริงอย่างนั้น ถ้าข้อเท็จจริง

ที่เราไปวัดไปวา กัน ที่เราจะฝึกหัด ฝึกหัดเพราะทำได้ใจ ทำได้เพราะอะไร เพราะทุกคนมีหัวใจ ทุกคนมีพุทธะในหัวใจใจ แต่ทุกคนไม่รู้จักพุทธะของตัวเอง รู้จักแต่อารมณ์ รู้จักแต่มารมันปั่นแต่งใจ มันถึงเป็นโลกใจ แล้วดูสิ คนที่เลว เลวทรมาน รกโลกเลยละ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ตัด ฆ่ากิเลส ตัดป่าทั้งป่า ไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียวใจ

กิเลสเป็นนามธรรมๆ ในหัวใจของตอนนี้ไง เวลามันประหัดประหารใจ ด้วยธรรมจักร ด้วย  
กงล้อธรรมจักร เห็นไหม

กงล้อธรรมจักรเป็นสัญลักษณ์ เวลาเขาขุดค้นทางวัฒนธรรม ทุกยุคทุกสมัยจะเห็น  
ธรรมจักร ในแวนแคว้นที่นับถือพระพุทธศาสนาเขาจะเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระ  
ธรรมๆ คือธรรมจักรนั่นไง ไปขุดค้นทางศิลปวัฒนธรรม เขาจะเจอธรรมจักร แล้วธรรมจักรนั่น  
สัญลักษณ์ไง

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาจักรมันเคลื่อน กงล้อแห่งมรรค  
มันเคลื่อน กงล้อแห่งมรรคมันเกิดนะ กงล้อ ดำริชอบ งานชอบใจ ความดำริ ความชอบธรรม เห็น  
ไหม

เราเกิดมาเราต้องมีหน้าที่การงาน หน้าที่การงานขึ้นมา ทำด้วยความธรรมาภิบาลบน  
ความถูกต้องชอบธรรม เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเรามีตัวมีตนของเรา มันไม่ชอบ  
ธรรมหรอก เพราะอะไร เพราะมันเจือไปด้วยกิเลส มันมีสมุทัยคือความอยากได้ อยากดี อยาก  
เด่น อยากจะเป็นนั่นนะ เพราะความอยากจะเป็น ฉะนั้น ปฏิบัติด้วยความอยากจะเป็น หลวงปู่  
เสาร์ถึงว่า ท่านสอน สอนให้วางไว้

โดยธรรมชาติของเรา เรามีวิชา เรามีความไม่รู้ เรามีพญามาร มันครอบงำหัวใจของ  
เราอยู่แล้ว แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติ พอมันยุมันแห่ขึ้นมา ลูกหลานมัน มันจรมมา สิ่งที่จรมาคือ  
อารมณ์ความรู้สึกมันจรมมา มันจรมมา มันทำให้เราล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นนะ

เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่จรมมาๆ เราควบคุมมันไม่ได้ไง ถ้าเราควบคุมมันไม่ได้ เรา  
ต้องฝึกหัดให้เราควบคุมเราได้ ถ้าควบคุมได้ เรียกว่า ชำนาญในวสีไ

อารมณ์ความรู้สึกเกิดจากจิต แต่ถ้าเรามีสติปัญญาเท่าทันมันแล้ว เราแยกเราแยะได้ไง  
เรื่องของเราๆ ใจ หน้าที่ของเรา หน้าที่การฝึกหัดปฏิบัติของเรา หน้าที่หัวใจของตอนนี้

ถ้าคนบุคคลจะเป็นอริยาคฤหัสถ์ จะเป็นคนที่ดีงาม เขาต้องฝึกหัดหัวใจของเขา ถ้าเขา  
ฝึกหัดหัวใจ

ฝึกหัดหัวใจทำไม

เห็นไหมล่ะ ดูดีๆ สิ มันดูบุหรี่ปุหรี่ไฟฟ้า มันทันสมัย มันไม่เท่าทันมันหรอก แล้วสิ่งที่มันดูบุหรี่ปุหรี่ไฟฟ้ากันตอนนี้กำลังเห่อฮิตเลยล่ะ ว่ามันเท่าทันไหม มันว่ามันเป็นประโยชน์ นี่เท่าทันไหม

แล้วถ้าเราทำความเข้าใจไม่ได้ มันก็เป็นแบบนั้นแหละ ธรรมมือเปล่า สักแต่ว่า เราปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน

แต่ถ้ามีสติปัญญา ไ้บุหรี่ปุหรี่ไฟฟ้ามันเห็นโทษมาตั้งแต่ต้น แล้วบุหรี่ปุหรี่ไฟฟ้ามันเลวร้ายที่ว่าเขาผสมยาเสพติด จากคำว่า “บุหรี่ปุหรี่ไฟฟ้า” มันเป็นน้ำยาเขาผสมยาเสพติด แล้วผสมอย่างไรก็ได้ เขาสามารถคอนโทรลชีวิตคนที่สูบได้เลย นี่น่าวิตกกังวลในผู้ที่เขามีสติปัญญา

แล้วถ้าเรื่องของเราล่ะ อารมณ์เราเป็นอย่างนั้นไหม อารมณ์เราดี้นรณขนาดนั้นไหม ถ้ามีสติปัญญามันเท่าทันตรงนี้ไง มันไม่ใช่ธรรมมือเปล่า

มือเปล่าคือมันว่างเปล่า มันไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันใด แต่การฝึกหัดปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านฝึกหัดมานะ เริ่มต้นเลย สติขาดไม่ได้ ถ้าขาดสติ การกระทำนั้นสักแต่ว่ากระทำ คือกระทำโดยที่ไม่มีใครรับผิดชอบ

ถ้ามีสติ มันควบคุมตั้งแต่ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ สติมันควบคุมขึ้นไปตลอด แล้วสติควบคุมไปแล้ว ฝึกหัดจนสติกับเราเป็นเนื้อเดียวกันเลย แล้วฝึกหัดจนสติปัญญากับเราเป็นเนื้อเดียวกันแล้วฝึกหัดปฏิบัติไป

ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้าไม่มีวาทสนาขนาดไหน ทำแล้วนุ่มไปๆ ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันต้องเห็นจิตของมัน

ไม่เห็นกายก็ได้ ไม่เห็นเวทณาก็ได้ เห็นธรรมๆ ธรรมมันเกิดไง มันเกิดดับไป สิ่งที่เกิดดับกับใจของตน เกิดแล้วมันมีความสุขหรือมีความทุกข์ เกิดแล้วมันวิตกกังวลหรือไม่ เวลาเกิดขึ้นมาแล้วมันจับมันต้องของมัน มันก็เกิดๆ ดับๆ อยู่อย่างนี้ แล้วทำไมตื่นตื่นไปกับมัน

ตื่นตื่นไปกับมันเพราะเอ็งขาดสติไง ถ้ามีสติขึ้นมามันจะดึงามของมันขึ้นไป พอมันดึงามของมันขึ้นไป มันพัฒนาของมันขึ้น ชำนาญในวิธีไง

ที่ว่าธรรมจักรที่เป็นสัญลักษณ์ๆ เวลามันเกิดกับใจ นี่โลกกับธรรม

โลกเป็นโลก เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นข้อเท็จจริง เป็นสูตรสำเร็จ

ธรรม มันเกิดจากवासนา มันเกิดจากเวลาจิตมันฝึกหัดใช้ปัญญา

ปัญญาถ้ามันจะเกิดเองๆ นี่ปัญญาโลก ปัญญากิเลสหลอก ปัญญาของมาร อ้างธรรมะ  
กิเลสบังงา

เวลาถ้ามันจะเกิดภาวนามยปัญญา มันเหมือนสุดวิสัย เอ๊ย! เอ๊ย! มันจะ เอ๊ย! ทำไมมัน  
เป็นอย่างนี้ไง เวลามันเกิด ฝึกหัด เพราะมันไม่เคยรู้เคยเห็นนะ

พอมันเกิดภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญา เห็นใหม่ เวลาธรรมะที่เขาพูดกันนะ มัน  
ไม่ใช่ปัญญาสมอง สมองมันเป็นปัญญาจำ

ปัญญามันเกิดจากจิต ให้จิต ให้ความรู้สึกรู้สีกกับจิตมันตรงกัน ให้ความเห็นของเรามันตรง  
กับธรรม เวลามันตรงกับธรรม เวลามันเกิด

เพราะคนที่ฝึกหัดมีปัญญามาร มีวิชา มีความไม่รู้ อยู่กับความไม่รู้ทั้งนั้น อยู่กับกิเลสมา  
ทั้งนั้น เวลาทำไปๆ เราฝึกหัดปฏิบัติธรรม เวลาธรรมมันเกิดไ

เวลาเกิดกัจจกร ทุกข์เจียนตาย เวลาเกิดธรรมจักร เอ๊ะ! เอ๊ะ! อยู่กันนะ

ฝึกหัด เพราะเวลาคนเห็นกายนะ เวลาเห็นกายโดยข้อเท็จจริง เห็นแล้วมันสะเทือนใจ  
มาก แล้วจับต้องสิ่งใด แล้วทำสิ่งใดให้เป็นผลงานของตัวเองทำไม่ได้ वासนามีเท่านั้นนะ ถ้ามี  
वासนาขนาดไหน वासนาคือเกิดแก่การกระทำ ถ้าवासนาแค่นั้น แต่เราได้เห็นกาย เราก็จะฝึกหัด  
ของเราขึ้นมา การเห็นกายนั้นต้องเป็นสมาธิ จิตสงบมันถึงจะเห็นอย่างนั้นได้

ถ้าจิตเราไม่เป็นสมาธิ เราไม่สงบ เราก็จะเห็นแบบทางการแพทย์เขาเตรียมผ่าตัด เขา  
เตรียมพร้อมทุกอย่าง แล้วเขาเข้าใจหมด เขาจะกรีดตรงไหน เขาจะตัดตรงไหน เพียงแต่ว่าเคสนี้  
มันเป็นอะไรมา จะผ่าตัดเรื่องอะไร จบหมดนะ เห็นอย่างนั้นเห็นวิชาชีพ

แต่ถ้าการเห็นโดยฝึกหัดใช้ปัญญา มันเห็นเราให้เราได้สืบทอด คือการเห็นแล้วการฝึกหัด  
เขาเรียกว่าวิปัสสนาอ่อนๆ คือเราจะเริ่มฝึกหัดวิปัสสนาแล้ว

สมถกรรมฐาน ฐานคือใจของตน สมถกรรมฐานคือภาวสวะ

“จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

นั่นละคือสัมมาสมาธิ นั่นละคือสมถกรรมฐาน แล้วถ้าปัญญามันเกิดบนจิต เกิดบนสมถกรรมฐานไง มันถึงไม่ได้มีปัญญาแบบสมถะ ปัญญาแบบสมถะ ปัญญาแบบจินตนาการมันเกิดจากสมถะ มันเกิดจากการสัจจะ มันเกิดจากการคาดเดาสันนิษฐานเอาใจ

ปฏิบัติธรรมไม่รู้เรื่องอะไรเลย “สันนิษฐานว่า สันนิษฐานว่า” มันไม่จริง ถ้ามันไม่จริงมันเป็นสันทิฏฐิโกไม่ได้ เพราะมันไม่จริงมันเลยสงสัย มันเลยมีปมในใจ

แต่เวลาฝึกหัดใช้ปัญญาๆ มันคลีคลายหมดนะ มันมีปมที่ไหน สงสัยเรื่องอะไร อะไรมันคาใจ มันเริ่มฝึกหัดวิปัสสนาอ่อนๆ วิปัสสนาอ่อนๆ ต้องมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน ต้องมีสติควบคุมดีงาม แล้วฝึกหัดของเรา ฝึกหัดของเราไป

พอฝึกหัดของเราไป ถ้ามันไปได้ เพราะมันมีสมาธิเป็นพื้นฐาน มีกำลัง แล้วพอทุกการทำงานทุกคนต้องเหน็ดเหนื่อยเป็นเรื่องธรรมดา พอมันเหน็ดเหนื่อยขึ้นมา กำลังมันก็เบาลง คือสมาธิมันอ่อนลงนั่นแหละ พอสมาธิมันอ่อนลง มันเป็นสมถะแล้วละ มันเป็นสัจจะ สัจจะคือขั้น ๕ คือประสบการณ์ เราเคยทำอะไร ทำสิ่งใด จำได้หมด

แล้วเวลาถ้ามันจะเป็นภาวนามยปัญญา คือมันเคลื่อนไปโดยธรรมจักร โดยกงล้อ ๘ ที่มันเกิดจากจิต มันเป็นปัจจุบันขณะที่มันเป็น มันเป็นรสชาติอีกอย่างหนึ่ง นี่มีรสมีชาติ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

แล้วเคยได้สัมผัสได้ลิ้มรส มันรู้จัก แล้วใช้จนเพลิน ใช้จนเพลินจนกิเลสมันแข็งกล้าขึ้นมา มันก็บอก “ซาบซึ้งแล้ว ซาบก็ปฏิบัติได้ มันต้องพิจารณาอย่างนี้” สัจจะทั้งนั้นเลย

สัจจะคือสมถะไง สัจจะคือประสบการณ์ เอาประสบการณ์นั้นมาเทียบเคียง แต่ไม่ใช่จริง มันก็เลยแค่นั้นละ แล้วไม่รู้สึกตัว

แต่เวลาปฏิบัติไปพอรู้สึกตัว เอ๊ะ! แล้วพอรู้สึกตัว การทำสมาธิต้องชำนาญในสี่ชำนาญในเหตุและผลเพื่อรักษาความสงบของใจ เพื่อรักษากำลังอันนั้น

การยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ามีสมาธิ มีกำลังพอ เวลาพิจารณาไปมันจะหมุนของมันไป แล้วการหมุน มันหมุนแต่ละครั้ง กิเลสมันคอยลิดคอยรอน คอยทำลาย คอยทำให้เราผิดพลาดพลั้ง การประพฤติปฏิบัติของเราที่มันทุกข์มันยากมันลำบากเพราะกิเลสของเราทั้งสิ้น

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จรูปมาเลยนะ ภาคปริยัตินั้นนะ สำเร็จรูปมาเลย เป็นสูตรเลย เป็นสูตรนะ เป็นสตีปด้วย ๑ ๒ ๓ ๔ บุคคล ๔ คู่ เป็นอย่างนั้นเลย แต่เราทำไม่เป็น พอเราทำของเราไม่เป็นไง เราทำของเราไม่ได้ไง เวลาทำไม่เป็น ทำไม่ได้ มันก็เสื่อมสภาพไป เวลาเสื่อมสภาพไปมันก็ทุกข์มันก็ยาก

เวลาทุกข์ยาก เวลาทำที่ว่าชำนาญในสรีระในการทำความสงบของใจ เวลาฝึกหัดปฏิบัติใช้ ปัญญาไปแล้ว เอ๊ะ! มันขัดมันแย้งทั้งนั้นนะ แล้วมันขัดมันแย้งคราวนี้มันมีปัญหาแล้ว อะไร เป็นปัญญา อะไรเป็นสมาธิ แล้วจะตั้งตรงไหน แล้วจะเริ่มต้นอย่างไร จะทำกลางอย่างไร จะสิ้นสุดอย่างไร

มันต้องฝึกหัดของมัน ฝึกหัดด้วยความชำนาญ เห็นไหม

พระสารีบุตรปัญญาวิมุตติ ปัญญาเป็นตัวนำ

พระโมคคัลลานะเจโตวิมุตติ สมาธิเป็นตัวนำ

สมาธิเป็นตัวนำมันต้องสมาธิมีกำลัง สมาธิเป็นหลักมากกว่า

ถ้าปัญญาวิมุตติ ปัญญาเป็นตัวนำ ปัญญาเป็นคนแยกแยะว่ามันควรจะทำความสงบแค่ไหน จะใช้ปัญญาอย่างไร แล้วเวลามันใช้ของมันไป เวลาชำนาญในสรีระมันเพื่อความสงบสุข

ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เราเกิดขึ้นมา นี่ความเพียรชอบใจ ถ้าความชอบธรรม มันเกิดขึ้น พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่เราที่เห็นมันจะเป็นความสมดุลของมัน มันจะเป็นทางสายกลาง มันเป็น มัคโค ทางอันเอก ทางอันเอกจากการกระทำของตนใจ แล้วเวลาถ้ามันจะรู้มันจะเห็น มันจะรู้จากใจดวงนี้ มันถึงเป็นสันติวิสุทธิ รู้เฉพาะใจดวงนี้ รู้เฉพาะใจดวงนี้ มันเป็นผลงานของใจดวงนี้

ใจดวงนี้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่มันทุกข์มันยากอยู่เนี่ย เพราะมันมีดมันบอด มันไม่เข้าถึงใจดวงนี้ แล้วที่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ทำสมถกรรมฐานมันเข้าสู่ใจดวงนี้ แล้วใจดวงนี้ ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ก็ปัญญาของใจดวงนี้

แล้วถ้ามันเสื่อม มันล้มเหลว ล้มเหลวก็กิเลสมันคอยต่อคอยต้าน คอยพลิกคอยแพลงไป กิเลสเพราะอะไร กิเลสอยู่ที่จิตจิต กิเลสมันอยู่ที่จิตบ้านใหญ่ของมัน อยู่ที่จิตใต้สำนึก จิตก่อน



สำนึกอยู่ที่ก้นบึ้งของจิตเลย เพราะบุคคลคู่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ต้องเข้าถึงตรงนั้นไง เข้าถึงตรงนั้นนะ ภพ ผังดินไว้ใจ

สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ ที่ใครไม่รู้ไม่เห็นนั่นแหละ สิ่งนั้นละข้อมูลเดิม ข้อมูลใหญ่เลย

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้ต้องเป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

จิตได้สำนึกไอ้ผ่องใสๆ ไอ้ที่ภาวสวะ ที่ภพนั้นละ เวลามันถึงที่สุดแล้วมันจะเกิดความมัลลยัสถ์ แล้วเกิดทำลายตัวมันเอง ทำลายเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง มันมหัศจรรย์ขนาดไหน

เวลาคนที่ฝึกหัดปฏิบัติที่มันลุ่มลึกคลุกคลาน ที่มันเหลวไหลอยู่เนี่ย ที่มันทำอะไรไม่เป็นชิ้นเป็นอันนี้แหละ ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง มันเป็นสันติวิสุทธิโก มันเป็นจริงเป็นจังในหัวใจดวงนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้นที่มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาแล้ว หัวใจดวงนั้นจะมีอะไรเป็นความลึกลับซับซ้อน มันจะมีกิเลสตัวไหนวะ กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างละเอียด ละเอียดสุด กิเลสตัวไหนวะจะมาหลอกหัวใจดวงนี้ ถ้ามันหลอกหัวใจดวงนี้ไม่ได้ หัวใจดวงนี้ก็เป็น เอโก ธมฺโม ไง

เอโก ธมฺโม หนึ่งไม่มีสองในพระพุทธศาสนาไ้

ในพระพุทธศาสนา หนึ่งไม่มีสอง เห็นไหม ชีวิตคืออะไร คือพลังงาน พลังงานมันลากไปนะ โอ้โฮ! สัพเพหระระอยแปด เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดในมนุษย์ เกิดในนรก อเวจีแล้วแต่ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา

ในปัจจุบันนี้ไ้ เราได้สร้างบุญสร้างกุศลของเรา มาหน้าที่การงานหาอยู่หากินมันเป็นหน้าที่ของคน ทางฆราวาสเป็นทางคับแคบ เราต้องรับผิดชอบกับชีวิตนี้ รับผิดชอบต่อชาติตระกูลของตน รับผิดชอบต่อตำบล หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ประเทศ รับผิดชอบต่อทั้งนั้น ถ้าคนเป็นสุภาพบุรุษ

สิ่งที่เราทำมานี้เป็นหน้าที่การงาน ทางฆราวาสเป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะหน้าที่การงานต้องรับผิดชอบ แล้วทางปฏิบัติละ ไหว้พระ สวดมนต์ ตอนเช้า ตอนเย็น นั่งสมาธิได้นิดหน่อย เวลาทำหน้าที่การงานก็โหยหาอยากไปวัด อยากจะปฏิบัติ อยากจะจิตใจให้มันมั่นคง

ถ้ามีอำนาจวาสนา ละ แล้วมาบวชพระ ทางสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง เวลา  
นะ เวลา ๒๔ ชั่วโมง เวลาปฏิบัติไปแล้วถ้าจิตมันสงบ โอ้โฮ! มันขยายได้มากกว่านั้นอีก มันรู้มัน  
เห็นไปหมด มันมีความมหัศจรรย์ไปหมด แล้วมีการกระทำขึ้นมาในหัวใจของตน แล้วหัวใจที่  
มันดีงามของมันขึ้นมาแล้วมันเกิดธรรมสังเวทตลอด

เวลาครูบาอาจารย์ของเราไง เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก มันเหนือโลก พ้นจากโลก พ้นจาก  
วิภว

แต่ถ้าเป็นเรื่องของศรัทธา มันต้องกลับมาไง มันต้องกลับมาคลุกกับสิ่งที่เป็นกิเลสใน  
ใจของคน นี่ครูบาอาจารย์ท่านบอก ถึงขยะ สุดท้ายเราก็ต้องลงมาอยู่ถึงขยะ ถ้าจะเป็น  
ประโยชน์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์

พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก เป็นพระอรหันต์ ไม่ออกมาสังคมเลย  
อยู่ในป่าในเขาตลอดจนวันจะปรินิพพาน ไปกราบลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระไม่  
รู้จักนะ ไม่มีใครรู้จักพระอัญญาโกณฑัญญะ ทั้งๆ ที่เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก ไม่มายุ่งเกี่ยวกับ  
ใครเลย อยู่ในป่าในเขาจนปรินิพพานไป

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านสร้างอำนาจวาสนามาอย่างนั้น ท่านก็ทำเพื่อตัวท่านก่อน ถ้า  
ทำ ต้องสอนตนให้ได้ก่อน ถ้าสอนตนได้แล้ว ถ้ามามา ถ้ามามาเลย ปฏิบัติ ถ้ามามา

ถ้าสอนตนไม่ได้ ถ้ามามาแล้วมันจนตรอกใจ ถ้ามามาแล้วตอบไม่ได้หรอก เพราะว่าแค่  
สมาธิ ในปัจจุบันนี้การทำความสงบของใจทำกันอย่างไร ถ้าทำความสงบของใจมันก็เหมือนสิ่ง  
ที่เป็นบาทฐานเริ่มต้นของการฝึกหัด ถ้าบาทฐานเริ่มต้นของการฝึกหัดมันไม่ได้ มันก็เป็นเรื่อง  
ของพญามารทั้งสิ้น

วิธีการเอามาวิเคราะห์วิจัย แค่วิธีการ นั่งนิ่งๆ หลับตา ถ่ายรูป แหม! มันสวยงามมาก แต่  
หัวใจละ ใครเห็น หัวใจมันทุกขขนาดไหน ให้นั่งนิ่งๆ ถ่ายรูป สื่อสารกันออกมา นั้นนะมันเป็น ถ้า  
ในทางโลกในปัจจุบันนะ เราทำตุ๊กตาไว้เยอะแยะไปหมด ตุ๊กตาตามวัด เป็นตุ๊กตาสามเณรน้อย  
ตุ๊กตาพระเต็มไปหมด มันนั่งนิ่งๆ มันไม่ขยับเลย

แต่ของเราละ เรามีหัวใจ เรามีความรู้สึก ถ้าจิตสงบ สุขมาก สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้ามีวาสนา เราไม่ติดสุขอย่างนี้ เพราะติดสุข เดียวมันก็เสื่อม มันไม่จีรังถาวร แต่ถ้าฝึกหัดปฏิบัติ เวลากิเลสมันขาด ดั่งแขนขาด อกุปปธรรม

อกุปปธรรมคือมันไม่เสื่อม พาดกระแสนี้ ๗ ชาติ สกิทาคามี อนาคามีไม่เกิดบนภพ ไม่เกิดเป็นเทวดา ไม่เกิดอีกแล้ว เกิดบนพรหมเท่านั้น เวลาสิ้นกิเลส จบ เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก เป็นสิทธิของชาวพุทธทุกๆ ดวงใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนาริอัสตวชนัสตว รือหัวใจของสัตว์โลก รือหัวใจของชาวพุทธ ชาวพุทธถ้ามีอำนาจวาสนาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติจนเป็นสมบัติของตน เอวัง